

466.

Ustawa Emerytalna
funkcjonariuszów państwowych
z dnia 28 lipca 1921 r.

ROZDZIAŁ I.

Art. 1. Funkcjonariusze państwowi na starość lub w razie niezdolności do służby, tudzież wdowy i sieroty po nich otrzymują zaopatrzenie emerytalne wedle zasad niniejszej ustawy.

Art. 2. Funkcjonariuszami państwowymi w rozumieniu ustawy niniejszej są: urzędnicy i niżsi funkcjonariusze państwowi, pracownicy kolei państwowych, wyżsi i niżsi funkcjonariusze policji państwowej, profesorowie i inni wykładający i pomocnicy naukowcy w państwowych szkołach akademickich, nauczyciele i dyrektorowie państwowych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i preparand, wizytatorowie szkół, nauczyciele publicznych szkół powszechnych, inspektorowie szkolni i zastępcy inspektorów szkolnych, nauczyciele, dyrektorowie, instruktorowie państwowych szkół zawodowych oraz seminarjów dla nauczycieli szkół zawodowych, tudzież sędziowie, prokuratorowie (wymiar sprawiedliwości) i aplikanci sądowi, z wyłączeniem niezawodowych sędziów pokoju w byłym zarządzie rosyjskim i pruskim, pełniących swe czynności ubocznie.

ROZDZIAŁ II.

Zaopatrzenie funkcjonariuszów państwowych.

Art. 3. Funkcjonariusz państwowy, mianowany na stałe, zgodnie z przepisami ustawy o państwowej służbie cywilnej, otrzymuje dożywotnie uposażenie emerytalne po upływie co najmniej dziesięciu lat służby państwowej, o ile, z powodu trwałej niezdolności do dalszego pełnienia obowiązków służbowych, przechodzi na emeryturę.

Prawo to przysługuje funkcjonariuszowi państwowemu już po pięciu latach służby państwowej, o ile stał się trwale niezdolny do pełnienia obowiązków służbowych z powodu choroby lub kalectwa, nabytych bez własnej umyślnej winy po wstąpieniu do służby państwowej.

Prawo to przysługuje funkcjonariuszowi państwowemu bez względu na liczbę lat służby, jeśli stał się do niej niezdolny wskutek nieszczęśliwego wypadku, doznanego z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych.

Art. 4. Funkcjonariuszowi państwowemu, który stał się niezdolny do służby wskutek paraliżu, utraty wzroku, pomieszczenia zmysłów lub gruźlicy, dolicza się przy wymiarze uposażenia emerytalnego, w granicach art. 14 niniejszej ustawy, dziesięć lat do czasu służby, podlegającego normalnemu zaliczeniu do wysługi emerytalnej.

Taki sam okres czasu dolicza się funkcjonariuszowi państwowemu, który stał się niezdolny do służby wskutek nieszczęśliwego wypadku, doznanego z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych.

Funkcjonariuszowi państwowemu, który wskutek nieszczęśliwego wypadku, doznanego z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych, utracił zdolność do pracy zarobkowej, może właściwa władza naczel-

na w porozumieniu z Ministrem Skarbu przyznać uposażenie emerytalne w wyższym od normalnego wymiarze, aż do pełnej wysokości uposażenia w służbie czynnej (art. 14), będącego podstawą do obliczenia uposażenia emerytalnego.

Praktykantów w takich samych wypadkach traktuje się na równi z funkcjonariuszami państwowymi, mianowanymi na stałe.

Art. 5. Funkcjonariusz państwowy, który przed uzyskaniem prawa do emerytury (art. 3 i 4) opuszcza służbę nie z powodu wydalenia lub dobrowolnego wystąpienia ze służby, otrzymuje jednorazowe wynagrodzenie, które wynosi za czas służby od lat dwóch do pięciu — jednoroczne, a za czas służby ponad pięć lat — dwuletnie ostatnio pobierane uposażenie w służbie czynnej (płaca zasadnicza ze wszystkimi dodatkami, z wyjątkiem dodatków reprezentacyjnych i funkcyjnych).

Art. 6. Przeniesienie na emeryturę następuje na prośbę funkcjonariusza państwowego:

a) bez względu na wiek, jeżeli funkcjonariusz państwowy z powodu ułomności cielesnej, albo z powodu upadku sił fizycznych lub umysłowych stał się trwale niezdolny do służby;

b) bez względu na niezdolność do służby, gdy przekroczył sześćdziesiąty rok życia.

Art. 7. Władza może funkcjonariusza państwowego przenieść na emeryturę bez jego prośby:

a) gdy funkcjonariusz państwowy z powodu choroby dłużej niż rok nieprzerwanie nie pełnił służby; za przerwę w powyższym jednorocznym okresie uważane będą tylko te czasokresy czynnej służby, które wynoszą co najmniej połowę czasu, spędzonego poprzednio poza służbą wskutek choroby lub na urlopie dla poratowania zdrowia;

b) gdy z powodów, podanych w art. 6 punkt a), jest trwale niezdolny do prawidłowego pełnienia służby;

c) gdy przekroczył sześćdziesiąty rok życia i uzyskał prawo do pełnego uposażenia emerytalnego (art. 14);

d) o ile funkcjonariusz państwowy w ciągu roku od chwili przeniesienia go w stan nieczynny nie został powołany do służby czynnej.

Do sędziów nie stosuje się postanowienie, zawarte w punkcie c) niniejszego artykułu. Przepisy o przeniesieniu sędziego na emeryturę z powodu starości, zawarte są w ustawie o służbie sędziowskiej i prokuratorskiej.

Postanowienie punktu c) nie dotyczy również profesorów szkół akademickich, którzy będą mogli być przeniesieni na emeryturę, zgodnie z postanowieniami ustawy o szkołach akademickich.

Pracownika kolejowego można przenieść na emeryturę z urzędu także bez względu na wiek, gdy uzyskał prawo do pełnego uposażenia emerytalnego.

Art. 8. Przeniesienie funkcjonariuszów państwowych na emeryturę zarządza ta władza, która powołana jest do ich mianowania.

Art. 9. Funkcjonariusz państwowy, ubiegający się o przeniesienie na emeryturę z powodów, wymienionych w art. 6 punkt a), poddany będzie zarządzeniem władzy służbowej badaniu lekarza rządowego, w celu stwierdzenia przyczyny i stopnia niezdolności do służby. W wypadkach wątpliwych właściwa władza może poddać funkcjonariusza państwowego ponownym badaniom innego lekarza rządowego; również funkcjonariusz państwowy ma prawo prosić o poddanie go podobnemu ponownemu badaniu lekarskiemu o ile wynik pierwszego badania wypadł dla niego niekorzystnie;

odnośną prośbę powinien funkcjonariusz państwowy wnieść w ciągu czternastu dni po zawiadomieniu go o wyniku pierwszego badania lekarskiego.

Przeciwko orzeczeniu, odrzucającemu prośbę o przeniesienie na emeryturę, służy funkcjonariuszowi państwowemu prawo wniesienia w ciągu trzydziestu dni zażalenia do właściwej władzy naczelnej.

Art. 10. O zamierzonym przeniesieniu funkcjonariusza państwowego na emeryturę bez jego prośby należy w wypadkach, przewidzianych w art. 7 punkt a) i b), zawiadomić funkcjonariusza państwowego na piśmie z podaniem powodów i objaśnieniem, że w ciągu czternastu dni wolno mu wnieść zarzuty, co do których należy w razie potrzeby zarządzić dochodzenie.

Przeciwko orzeczeniu o przeniesieniu na emeryturę przysługuje funkcjonariuszowi państwowemu prawo wniesienia w ciągu trzydziestu dni zażalenia do właściwej władzy naczelnej.

Art. 11. Uposażenie emerytalne przyznaje i wymierza w porozumieniu z równorzędną władzą skarbową ta władza, która była powołana ostatnio do asygnowania uposażenia w służbie czynnej.

Przeciwko odmowie, jak również ustaleniu podstawy wymiaru uposażenia emerytalnego służy funkcjonariuszowi państwowemu prawo wniesienia w ciągu sześćdziesięciu dni zażalenia do właściwej władzy naczelnej.

§ 12. Bieg terminów, przewidzianych w artykułach 9, 10 i 11, rozpoczyna się z dniem, następującym po dniu doręczenia zawiadomienia lub orzeczenia.

Art. 13. Artykuły 8 do 12 nie stosują się do sędziów, prokuratorów i aplikantów sądowych. Kompetencja władz, powołanych do rozstrzygania o przeniesieniu tych funkcjonariuszów na emeryturę i zasady postępowania w tym względzie określone są w ustawie o służbie sędziowskiej i prokuratorskiej.

Art. 14. Podstawą do wymierzenia uposażenia emerytalnego jest płaca zasadnicza wraz z dodatkami za wysługę lat (starszeństwa, za trzechlecie), za studia wyższe i za kierownictwo.

Podstawą do wymierzenia uposażenia emerytalnego aplikantów sądowych jest ich uposażenie w służbie czynnej, u praktykantów ich wynagrodzenie — w obu wypadkach bez dodatków.

Uposażenie emerytalne wynosi po ukończeniu dziesięciu lat służby czterdzieści procent (40%), wzrasta za każdy następny rok służby o dwa całe i cztery dziesiąte procent (2,4%), w żadnym jednak razie nie może przenosić stu procent (100%) uposażenia służby czynnej, służącego za podstawę do wymiaru uposażenia emerytalnego.

Art. 15. Czas służby, podlegający normalnemu zaliczeniu do wysługi emerytalnej, liczy się od dnia rozpoczęcia służby w danym dziale zarządu państwowego.

Do tego czasu służby dolicza się nadto:

- a) czas służby spędzony w innym dziale zarządu państwowego;
- b) czas przebyty w stanie nieczynnym;
- c) czas czynnej służby w wojsku polskim, o ile urzędnik nie spełniał jej równocześnie z państwową służbą cywilną;
- d) czas spędzony w służbie samorządowej.

Za zgodą Ministra Skarbu może być zaliczony do wysługi emerytalnej także czas służby spędzonej w charakterze państwowego pracownika kontraktowego.

Przy ostatecznem obliczeniu lat wysługi emerytalnej nie uwzględnia się części roku do sześciu miesięcy włącznie, natomiast okres, przekraczający czas sześciu miesięcy, liczy się jako pełny rok.

Art. 16. Pracownikom kolejowym w służbie parowozowej, konduktorskiej, ustawiaczom i spinaczom każdy rok służby, spędzonej w tym charakterze, ponad lat dziesięć faktycznej takiej służby, zalicza się, jako 18 miesięcy, pełniącym nocne dyżury służbowe za 16 miesięcy.

Art. 17. Czasu służby, spędzonego przed ukończeniem osiemnastu lat życia, nie zalicza się do wysługi emerytalnej.

Art. 18. Prawo do pobierania uposażenia emerytalnego rozpoczyna się od pierwszego dnia miesiąca, następującego po zarządzeniu wstrzymania wypłaty uposażenia w służbie czynnej.

Uposażenie emerytalne płatne jest w równych miesięcznych ratach z góry.

Art. 19. Prawo do pobierania uposażenia emerytalnego gaśnie w razie śmierci emeryta, a nadto:

- a) gdy emeryt, przeniesiony na emeryturę w myśl art. 6 punkt a) i art. 7 punkt a), b) i d), odmówi w ciągu lat sześciu po przeniesieniu go na emeryturę, przyjęcia ofiarowanej mu ponownie posady państwowej równego albo wyższego stopnia służbowego (stopnia płacy) grupy uposażenia. W wypadkach art. 6 punkt a) i art. 7 punkt a) i b) należy poprzednio urzędownie stwierdzić, czy emeryt posiada względnie czy odzyskał zdolność do pełnienia obowiązków służbowych;
- b) gdy emeryt został prawomocnie skazany za czyn karygodny, a skazanie pociąga za sobą utratę zdolności do piastowania urzędu publicznego, względnie prawa do uposażenia emerytalnego.

Władza naczelna może, w razie stwierdzenia okoliczności zasługujących na poszczególne uwzględnienie, przyznać żonie i dzieciom skazanego odpowiedni zasiłek na czas, przez który rodzina pozostawałaby bez środków utrzymania.

Zasiłek ten nie może przekraczać normalnego zaopatrzenia.

Art. 20. Prawo do pobierania uposażenia emerytalnego zawiesza się w wypadkach:

- a) przebywania bez zezwolenia Ministra Skarbu dłużej niż pół roku poza granicami Państwa—na czas takiego pobytu za granicą;
- b) utraty obywatelstwa polskiego—do chwili ponownego odzyskania tego obywatelstwa;
- c) na czas pobierania zaopatrzenia z tytułu niezdolności do służby (pracy) na zasadzie innych ustaw, o ile świadczenia te płyną ze Skarbu Państwa. W tym wypadku służy uprawnionemu prawo wyboru między powyższymi zaopatrzeniami.

Jeżeli emeryt obejmie stanowisko w służbie państwowej lub samorządowej za wynagrodzeniem, może pobierać tylko taką część uposażenia emerytalnego, która wraz z tem wynagrodzeniem nie przewyższa uposażenia, przywiązanego do stanowiska, piastowanego ostatnio przez emeryta w służbie czynnej.

Art. 21. Do emeryta, powołanego do czynnej służby wojskowej, stosować należy analogicznie postanowienie art. 5, 6, 7 ustawy z dnia 11.VII 1919 r. (Dz. Pr. P. P. z 1919 r. № 59, poz. 357), z tą różnicą, że emerytowi nie służy prawo do specjalnych dodatków z tytułu stosunków rodzinnych,

o ile został powołany do wojskowej służby czynnej po upływie czasokresu, wymienionego w art. 19-a.

Postanowienie powyższe nie dotyczy emerytowanych pracowników kolejowych, powołanych do wojskowej służby kolejowej na podstawie ustawy z dnia 27 marca 1920 r. (Dz. Ust. Rz. P. № 27, poz. 160).

ROZDZIAŁ III.

Zaopatrzenie wdów i sierot.

Art. 22. Wdowy, tudzież pozostałe po funkcjonariuszach państwowych dzieci ślubne i uprawnione otrzymują pensje wdowie i sieroce według norm podanych w następnych artykułach, o ile funkcjonariusz państwowy w chwili śmierci pobierał uposażenie emerytalne lub miał prawo do niego.

Art. 23. Pensja wdowia po funkcjonariuszach państwowych wynosi pięćdziesiąt procent (50%) kwoty tego uposażenia emerytalnego, które zmarły funkcjonariusz pobierał, lub też tego, do którego w chwili śmierci miałby prawo według zasad ustawy niniejszej.

Art. 24. Prawo do zaopatrzenia sierocego nabywa się po ojcu.

Zaopatrzenie to wynosi:

- a) dla każdego dziecka, którego matka żyje i w chwili śmierci funkcjonariusza państwowego miała prawo do pensji wdowiej — jedną czwartą część pensji wdowiej;
- b) dla każdego dziecka, którego matka już nie żyje lub też w chwili śmierci męża nie miała prawa do pensji wdowiej, albo też później to prawo utraciła — połowę pensji wdowiej.

O ile matka nie pobiera pensji wdowiej z powodu zajmowania stanowiska w służbie państwowej (art. 35 ustęp przedostatni), to sierotom służy prawo do zaopatrzenia według postanowień punktu a) artykułu niniejszego.

Art. 25. Prawo do zaopatrzenia sierocego może być również nabyte po matce, jednak tylko w następujących wypadkach:

- a) gdy zaopatrzenie, nabyte po ojcu, jest niższe od zaopatrzenia, jakiego służyło sierocie po matce;
- b) gdy sieroty nie mają po ojcu żadnego zaopatrzenia z funduszków publicznych;
- c) gdy ojciec żyje, lecz niezdolny do pracy i nie może zapewnić dzieciom utrzymania.

Zaopatrzenie po matce wynosi jedną szóstą część jej uposażenia emerytalnego.

W wypadkach, przewidzianych w punkcie a), prawo do zaopatrzenia sierocego po ojcu gaśnie.

W wypadkach, przewidzianych w punkcie b), o ile zaopatrzenie z funduszków publicznych jest niższe od zaopatrzenia, przysługującego po matce, należy się sierotom różnica z funduszków państwowych.

Art. 26. Suma zaopatrzenia sierocego, bez względu na ilość dzieci, nie może sama, ani łącznie z pensją wdowią przekraczać wysokości uposażenia emerytalnego, które zmarły funkcjonariusz państwowy faktycznie pobierał lub do którego miałby prawo w chwili śmierci.

Art. 27. O ile funkcjonariusz państwowy zmarł wskutek nieszczęśliwego wypadku, któremu uległ z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych, oblicza się wysokość pensji wdowiej i sieroczej według art. 23

i 24 przy zastosowaniu postanowień art. 4 ustęp 2, a w razie okoliczności, zasługujących na szczególniejsze uwzględnienie, przy zastosowaniu art. 4 ustęp 3.

Art. 28. Pensje wdowie i sieroce przyznaje i wymierza władza, powołana do wymierzania uposażenia emerytalnego (art. 11) w porozumieniu z równorzędną władzą skarbową, która zarządza następnie wypłatę pensji wdowiej i sierociej.

Art. 29. Postanowienia artykułów 11 i 12 mają analogiczne zastosowanie również do wdów i sierot po funkcjonariuszach państwowych.

Art. 30. Wdowa nie ma prawa do pensji:

- a) jeżeli małżeństwo zostało zawarte przez emeryta;
- b) jeżeli wspólność małżeńska została sądownie rozdzielona bez obowiązku męża do utrzymania żony.

Dzieci, pozostałe z małżeństwa zawartego przez emeryta, nie mają prawa do zaopatrzenia sierociego.

Art. 31. Prawo do otrzymywania pensji wdowiej i sierociej rozpoczyna się z pierwszym dniem miesiąca, następującego po tym miesiącu, za który zmarły funkcjonariusz państwowy (emeryt) pobrał ostatnio należne mu uposażenie w służbie czynnej (uposażenie emerytalne), dla sierot, które przyszły na świat po tym terminie — od pierwszego dnia miesiąca, w którym się urodziły.

O ile żądanie przyznania pensji wdowiej lub sierociej nie zostało zgłoszone w ciągu jednego roku od dnia śmierci męża, względnie ojca lub matki, należy przyznać pensję wdowią lub sierocą od pierwszego dnia miesiąca, następującego po dniu zgłoszenia się osób uprawnionych.

Właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu przyznaje pensję wdowią i sierocą od terminu, ustalonego w ustępie pierwszym niniejszego artykułu, jeżeli osoby uprawnione wykażą, iż zaszły ważne okoliczności, które uniemożliwiły im wcześniejsze zgłoszenie żądania o zaopatrzenie.

Art. 32. Pensje wdowie i zaopatrzenia sieroce płatne są z góry w równych ratach miesięcznych.

Art. 33. W razie ponownego zamążpójścia wdowa, o ile nie zastrzeże sobie prawa do przyznanej jej pensji na wypadek powtórnego jej owdowienia, otrzymuje jednorazowy zasiłek w wysokości trzyletniej pensji wdowiej.

Gdy wdowa nabędzie prawo do pensji z ponownego małżeństwa — otrzymuje w razie powtórnego owdowienia, o ile zgłosiła zastrzeżenie, przewidziane w ustępie pierwszym tego artykułu, tę pensję wdowią, która jest wyższa, a o ile otrzymała zasiłek — pensję wdowią, przysługującą z tytułu ponownego małżeństwa.

Art. 34. Prawo do pensji wdowiej, względnie sierociej gaśnie:

- a) w razie śmierci wdowy lub sieroty — po upływie tego miesiąca, w którym śmierć nastąpiła;
- b) w razie ukończenia przez sierotę osiemnastego roku życia lub też wcześniejszego zawarcia związku małżeńskiego;
- c) gdy wdowa, względnie sierota została prawomocnie skazana za czyn karygodny, a skazanie pociąga za sobą utratę prawa do zaopatrzenia wdowiego, względnie sierociego.

W razie odbywania studjów w zakładach naukowych, zaopatrzenie sieroce wypłaca się z powyższymi zastrzeżeniami do ukończenia studjów, najdłużej jednak do ukończenia dwudziestu czterech lat życia.

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących wypadkach, tudzież w razie trwałej niezdolności do zarobkowania, właściwa władza naczelną może w porozumieniu z Ministrem Skarbu zezwolić na dalsze pobieranie zaopatrzenia sierocego także po ukończeniu osiemnastu lat życia.

Art. 35. Prawo do pobierania pensji wdowiej lub sierocej zawiesza się w wypadkach:

a) przebywania bez zezwolenia Ministra Skarbu dłużej niż pół roku poza granicami Państwa — na czas takiego pobytu zagranicą;

b) utraty obywatelstwa polskiego — do chwili ponownego odzyskania.

Jeżeli sierota zajmuje jakiekolwiek stanowisko w służbie państwowej lub samorządowej, do którego przywiązane jest stałe roczne uposażenie, wstrzymuje się pensję sierocą, o ile uposażenie to jest wyższe od przyznanego zaopatrzenia sierocego;

c) na czas pobierania zaopatrzenia z tytułu śmierci męża (ojca) na zasadzie innych ustaw, o ile świadczenia te płyną ze Skarbu Państwa i przewyższają pensję wdowią lub sierocą.

Prawo do pobierania pensji sierocej zawiesza się również na czas uwzględnienia sieroty przy wymierzaniu dodatku drożyznianego do płacy zasadniczej funkcjonariusza państwowego (ojczyzna, macochy).

Art. 36. Wdowa po funkcjonariuszu państwowym, która z tytułu zajmowania stanowiska w służbie państwowej nabyła praw emerytalnych, ma prawo wyboru między pobieraniem albo uposażenia emerytalnego, albo pensji wdowiej.

Art. 37. Wdowa po funkcjonariuszu państwowym, który zmarł w czynnej służbie przed uzyskaniem prawa do emerytury, otrzymuje, o ile sama nie jest funkcjonariuszem państwowym, względnie nie pobiera emerytury — jednorazowy zasiłek w wysokości połowy kwoty rocznej uposażenia w służbie czynnej, pobieranego ostatnio przez zmarłego.

Zupełne sieroty w wieku poniżej osiemnastu lat otrzymują zasiłek tej samej wysokości po ojcu lub po matce, o ile ci nie nabyli prawa do emerytury.

Taki sam zasiłek należy przyznać zupełnej sierocie w wypadku, określonym w art. 34 ustęp przedostatni, a można przyznać w wypadkach, określonych w ustępie ostatnim cytowanego artykułu.

Jeżeli pozostało więcej sierot po ojcu i matce, zasiłek, o którym powyżej mowa, należy się im łącznie bez względu na ich ilość.

Art. 38. Wdowie po funkcjonariuszu państwowym, zmarłym w czynnej służbie, albo na emeryturze, należy się niezależnie od zaopatrzenia, przewidzianego w artykułach 22, 23 i 31, pośmiertne w wysokości trzymiesięcznego pełnego uposażenia w służbie czynnej lub na emeryturze, pobieranego ostatnio przez zmarłego.

Pośmiertne w tej samej wysokości należy się ślubnym i uprawnionym dzieciom, o ile matka w chwili śmierci ojca nie żyła z nim w wspólności małżeńskiej lub wcześniej zmarła.

Pod temi samymi warunkami przyznaje się pośmiertne wdowcowi, względnie ślubnym i uprawnionym dzieciom po funkcjonariuszu — kobiecie.

W braku wyżej wymienionych członków rodziny może być pośmiertne w tej samej wysokości przyznane również dalszym krewnym lub też innym osobom, na pokrycie kosztów leczenia i pogrzebu, o ile zmarły nie zostawił dostatecznego ruchomego lub nieruchomego majątku.

Art. 39. Uposażenie emerytalne, zaopatrzenie wdowie i sieroce przyznaje się i oblicza na podstawie dat, zawartych w wykazie stanu służby.

O ile funkcjonariusz państwowy, względnie wdowa po nim i sieroty roszczą sobie prawo do uposażenia emerytalnego lub zaopatrzenia wdowiego i sierociego wyższego aniżeli wynika to z dat zawartych w wykazie stanu służby—mają udowodnić żądanie stosownymi dokumentami.

Funkcjonariusz państwowy, jak i wdowa i sieroty po nim otrzymują wyższe uposażenie emerytalne, względnie zaopatrzenie wdowie i sieroce—z chwilą zgłoszenia i wykazania tego prawa.

Za czas, nieobjęty obliczeniem z powodu wadliwego lub nieprawdziwego wpisu do wykazu stanu służby, wdowa i sieroty otrzymują różnicę zawsze, funkcjonariusz zaś państwowy w tym wypadku, gdy nie ponosi winy wadliwego lub nieprawdziwego wpisu.

Art. 40. Uposażenia emerytalne, pensja wdowia i sieroca oraz pośmiertne nie ulega zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu ani też zajęciu administracyjnemu.

Art. 41. Wszelkie zmiany ustaw o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych, pociągające za sobą zmianę wysokości ich uposażenia, będą automatycznie w sposób odpowiedni stosowane przy wymiarze zaopatrzenia emerytalnego.

ROZDZIAŁ IV.

Przepisy przechodnie.

Art. 42. Funkcjonariuszom, którzy przed wstąpieniem do służby państwowej polskiej pozostawali w służbie jednego z byłych państw zaborczych i przechodzą na emeryturę ze służby państwowej polskiej, zalicza się do wysługi emerytalnej pełną ilość lat służby w byłym państwie zaborczym, podlegających zaliczeniu według przepisów emerytalnych odnośnego państwa, tudzież lata służby państwowej polskiej. Uposażenie emerytalne wymierza się według zasad ustawy niniejszej, biorąc za podstawę ostatnio pobierane uposażenie w służbie czynnej (art. 14).

Art. 43. Emerytowani funkcjonariusze byłych państw zaborczych otrzymują—o ile posiadają obywatelstwo polskie—uposażenie emerytalne ze Skarbu w wysokości siedemdziesięciu pięciu procent (75%) tego uposażenia emerytalnego, które należałoby się im według zasad ustawy niniejszej od płacy zasadniczej w służbie czynnej, przywiązanej do tego stopnia służbowego, względnie stopnia płacy, któremu cyfrowo odpowiada dla byłych funkcjonariuszów rosyjskich i niemieckich klasa płacy, względnie stanowisko zajmowane ostatnio przez funkcjonariusza, a dla byłych funkcjonariuszów austriackich klasa ostatnio nadanej rangi (stopień płacy lub ilość lat służby).

Tak wymierzone uposażenie emerytalne wraz z dodatkiem drożyznianym nie może być niższe od przyznanego na zasadzie ustaw właściwego państwa zaborczego pełnego uposażenia emerytalnego łącznie z dodatkami, przyznanymi przez Państwo Polskie.

Art. 44. Funkcjonariuszom państwowym, którym na zasadzie postanowień ustaw o uposażeniu z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. Ust. Rz. P. № 65 poz. 429 do 435) zaliczono czas służby samorządowej lub pracy zawodowej do wysługi lat, dodatku starszeństwa, dodatku za trzechlecia—zalicza się czas tej służby lub pracy do wysługi emerytalnej w tej samej ilości, co do wysługi lat (dodatku starszeństwa, dodatku za trzechlecia).

O ile zaliczenie służby samorządowej lub pracy zawodowej nie nastąpiło w pełnej liczbie lat, wykazanych jedynie z powodu, że czas tej służby lub pracy przekraczał lat dwadzieścia, względnie dwadzieścia jeden, szef

właściwej władzy naczelnej będzie mógł za zgodą Ministra Skarbu zaliczyć resztę wykazanych lat w całości lub części, w ilości jednak nie przekraczającej ogółem lat trzydziestu.

Sędziom i prokuratorom zalicza Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Skarbu czas służby samorządowej lub pracy zawodowej do wysługi emerytalnej na równi z innymi funkcjonariuszami państwowymi.

Wszyscy ci funkcjonariusze państwowi uzyskują prawo do emerytury po wysłużeniu co najmniej pięciu lat w służbie państwowej polskiej.

Art. 45. Funkcjonariusze państwowi i emeryci (wdowy i sieroty), którzy byli członkami kas emerytalnych lub innych kas zaopatrzenia, albo opłacali wkładki emerytalne do kas byłych państw zaborczych, będą mogli korzystać z praw emerytalnych na mocy niniejszej ustawy jedynie pod warunkiem poprzedniego ustąpienia na rzecz Skarbu Państwa praw, służących im dotychczas; o ile prawa te już w całości lub w części zrealizowali — pod warunkiem zobowiązania się ponadto do spłaty kwot, pobieranych z tych źródeł.

Art. 46. Wdowy i sieroty po funkcjonariuszach i emerytach byłych państw zaborczych, którzy zmarli przed wejściem lub po wejściu w życie ustawy niniejszej, otrzymują, o ile posiadają obywatelstwo polskie, pensję wdowią lub sierocą na zasadzie art. 22 i następnych ustawy niniejszej. Za podstawę wymiaru pensji wdowiej i sieroczej służy ta kwota, którąby otrzymał mąż, względnie ojciec, tytułem uposażenia emerytalnego w myśl art. 43 ustawy niniejszej. Tak wymierzona pensja wdowia, względnie sieroca wraz z dodatkiem drożyznianym nie może być niższa od przyznanego już na zasadzie ustaw właściwego państwa zaborczego pełnego zaopatrzenia wdowiego lub sierociego, łącznie z dodatkami, przyznanymi przez Państwo Polskie.

Art. 47. Wdowom i sierotom po funkcjonariuszach, którzy ze służby w byłych państwach zaborczych przeszli do służby w Państwie Polskiem i zmarli przed upływem lat pięciu, wymierza się pensję wdowią, względnie sierocą, według norm art. 22 i następnych ustawy niniejszej od tej kwoty, którąby się zmarłemu należała tytułem uposażenia emerytalnego (art. 42).

Art. 48. Wdowy i sieroty po innych funkcjonariuszach i emerytach Państwa Polskiego, zmarłych przed wejściem w życie ustawy niniejszej, otrzymuje pensję wdowią, względnie sierocą według norm art. 22 i następnych niniejszej ustawy od uposażenia emerytalnego, które należałoby się zmarłemu, gdyby zmarł po wejściu w życie ustawy niniejszej (art. 43).

Art. 49. Na czas pobierania przez funkcjonariuszów państwowych w służbie czynnej dodatku drożyznianego, przyznaje się dodatek drożyznianego, również emerytom, tudzież wdowom i sierotom po funkcjonariuszach państwowych i emerytach.

Dodatek drożyzniany wymierza się:

- a) emerytom według norm art. 14 ustęp 1 od każdorazowego przypadającego na dany stopień służby dodatku drożyznianego jak dla funkcjonariuszy państwowych w służbie czynnej, nie wyższy jednak od stawki dla małej rodziny;
- b) wdowom w wysokości pięćdziesięciu procent (50%) dodatku drożyznianego, przypadającego na emeryturę zmarłego męża;
- c) sierotom w wysokości $\frac{1}{2}$ względnie $\frac{1}{4}$ lub $\frac{1}{8}$ (art. 24 i 25) dodatku drożyznianego, przypadającego matce.

Emerytom, wdowom i sierotom, wymienionym w art. 43 i 46, wymierza się dodatek drożyzniany w wysokości siedemdziesiąt pięć procent (75%) powyższego normalnego dodatku drożyznianego.

Mnożnik dodatku drożynianego oblicza się wedle rzeczywistego stałego miejsca zamieszkania, nie może jednak przewyższać średniej arytmetycznej między najniższą a najwyższą klasą dodatku drożynianego.

Art. 50. Postanowienia art. 19, 20, 21, 33, 34, 35 i 41 niniejszej ustawy mają analogiczne zastosowanie do emerytów, względnie do wdów i sierot po urzędnikach i emerytach byłych państw zaborczych.

Art. 51. Wdowom i sierotom po emerytach byłych państw zaborczych należy się pośmiertne w wysokości trzymiesięcznej emerytury zmarłego. Dalsze postanowienia art. 38 ustawy stosuje się w tym wypadku analogicznie.

Art. 52. Postanowienia art. 40 nie mają zastosowania do tych uposażeń emerytalnych tudzież pensji wdowich i sierocych, które uległy zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu lub administracyjnemu przed wejściem w życie ustawy niniejszej.

Art. 53. Emeryt (wdowa, sierota), który w sposób podstępny, przez wprowadzenie władzy w błąd, uzyskał emeryturę, pensję wdowią, zaopatrzenie sieroce, zasiłek, dodatek drożyniany i pośmiertne lub wymiar ich wyższy od przyznanego postanowieniami niniejszej ustawy, traci, orzeczeniem Ministra Skarbu prawo do emerytury, pensji, zaopatrzenia, zasiłku, dodatku drożynianianego lub pośmiertnego.

Postanowienie to w niczem nie umniejsza odpowiedzialności karnej, przewidzianej właściwemi ustawami.

Art. 54. Do czasu wydania w porozumieniu z władzą kościelną osobnej ustawy emerytalnej dla duchowieństwa, nie objętego art. 2 niniejszej ustawy, rząd będzie wypłacał tym członkom stanu duchownego, którzy według dotychczasowych ustaw są emerytami — albo którzy przejdą w stan emerytalny wskutek niezdolności do pracy, następujące uposażenie emerytalne:

Biskupom tak, jak urzędnikom emerytom IV kategorii, kanonikom katedralnym, profesorom i przełożonym seminarjów duchownych — VI kategorii, członkom kurji biskupiej i proboszczom — VIII kategorii, expozytom i wikarym — IX kategorii z zastosowaniem postanowień artykułów 3 do 12, 18, 19, 20, 21, 41, 42, 43, 45, 49, 55, 56 niniejszej ustawy.

Art. 55. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Prezydentowi Ministrów i Ministrowi Skarbu oraz innym ministrom we właściwym każdemu z nich zakresie działania.

Art. 56. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 października 1921 roku.

Z chwilą wejścia w życie ustawy niniejszej tracą moc dotychczas obowiązujące ustawy i przepisy, wydane w przedmiotach unormowanych tą ustawą.

Rada Ministrów może jednak w drodze rozporządzenia odroczyć termin wejścia niniejszej ustawy w życie na niektórych obszarach Rzeczypospolitej, nie dalej jednak niż na trzy miesiące od terminu, wskazanego w ustępie pierwszym tego artykułu.

Marszałek:

Trąpczyński

Prezydent Ministrów:

Witos

Minister Skarbu:

w z. *Weinfeld*